

Kmetijske in rokodelske novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj IV.

V sredo 23. Kimovca 1846.

List 38.

V spomin slovenskiga junaka.

(Sonet.)

Bog z nami! ko požene, Ravbar pravi,
Kjer v bistro Savo Kopa se izlije,
Nas čaka vojska zbrana iz Turčije,
Prederzna biti z nami boj kervavi.

Na Siskim polji svoje konje ustavi
Junakov cvet iz Krajne, Horvatije;
Pred njim, ko megla polje mu odkrije,
Stoji armada turška po planjavi.

Ko listja Kôpa, k' jo je piš natresel
Jesenski čas raz drevja, in prinesel
Na vodo, po-nji plava raznesena;

Tak so junaki Turka razkropili,
V globoko reko Kôpo zapodili,
De sega čez bregove zaježena.

—č.

Ali na voske ali na široke ogone orati, kakó je práv?

Na katerih ogonih se več pridela, na voskih ali na širokih? Če se sèmtertje po deželi ozremo, vidimo po nekterih krajih voske s štirimi ali šestimi brazdami prek srede kupčasto obrazdene ogone, in med vsakim ogonom precèj globok razor; po nekterih krajih pa orjejo ogone na 10 — 12 in še več brazd, takó sicer, de se setev ne le po dolgama, ampak tudi po čez njive lahko zabraná, in de je clo malo razorjev viditi. Po voskih kakor tudi širokih ogonih vidimo lepo pa tudi slabo žito rasti. Če poprašamo oratarjev, zakaj ti voske — uni pa široke ogone delajo, nam odgovoré: „Že od nekdanj je taka šega, in de bi ne bilo práv predelovati od prededov postavljenih šeg, in zemlja drugači obdelana bi ne rodila“. — Tak odgovor nas ne zado voli. — Res, de nam ne gré ravno vsih del naših prednikov zavreči, kér so nekoliko po raznih skušnjah ali pa po krajskih okolišinah vpeljane bile; tode poprašati pa vender znamo: „Zakaj so naši prededje v tem kraju voske, v unim pa široke ogone brazdili?“ Zvediti je treba, po katerih se setev bolj obnaša, potem bomo v stanu presoditi, kakó je

práv, njive na voske ali široke ogone orati; ali je šega — skorej v vsaki vasi drugači vpeljana — koristna ali škodljiva. V nekterih krajih so že pred 10. 20. ali 30. leti stare šege kmetijskiga obdelovanja opustili, in od tistiga časa več perdelujejo, sosebno delajo namesto poprejšnjih voskih nakupčanih ogonov, zdaj široke in ravne. Neki kmetovavec se je pred 30. leti zemljiša poprijél, ki je imelo skoz in skoz voske ogone, preoral jih je večidel v široke in ravne, in od tistiga časa mu polje bolj rodi; nekoliko voskih ogonov pa je obderžal, koder so zastran lege in lastnosti zemlje taki biti mogli.

Premislimo nemalo, voske ogone po štiri do šest brazd, in našli bomo njih prid in škodljivost. Pri voskih ogonih se obrazdi gostih razorjev dovolj, lehe dobé parstí skupama, razori pa so enaki žlebam, po katerih se obilna mokrota iz njiv odtéka. Iz tega se lahko razumi, de so voski in na kupčeni ogoni na močirnim in vlažnim polji práv koristni, kakor tudi na plitvi in pešeni zemlji, kjer se ne da globoko orati, zató de mokrota v njih delj ostane in razni sad globokeje vkorenini.

Ko so naši prededje že v starih časih začeli zemljo obdelovati, novine in zarašene prostore tergati in v njive preobračati, se je srova zemlja gotovo nar ložej v voske ogone vdelati dala. Bila je večidel neravna, nevkretna, polna jam in herbto v, vlažna in močirna, kakoršnih še dan današnji po ledinah, srenjah, neobdelanih prostorih in gošavah dovolj vidimo. Skorej bi rekel, de niso ljudje starih časov radi teške zemlje orali — saj še tudi niso za to delo pripravniga orodja imeli — ampak le plitve se poprijemali, na kateri so si, kolikor je bilo moč, živeža pridelovali; te šege so njih nasledniki povzeli, in potem takim so voski ogoni še dan današnji, kjer bi jih treba ne bilo, v stari navadi, in kjer bi široke, ravne lehe gotovo koristniši bile in veliko več pridelka donesle. Ščasama so pa venderle pridni kmetovavci srovo in mokro zemljo vdelali, poravnali in posušili, počasi je dobivalo kmetijstvo več in boljiga orodja, s katerim se zemlja lahko globokeje obdelovati in rahljati zamore, je